

Handläggare
Julia Bäckström
Telefon: 08-50802693

Till
Järva stadsdelsnämnd

Skrivelse om kolonilotter och stadsodling i Järva

Svar på skrivelse från Patrick Amofah (C) och Kim Ekblom (C)

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Patrick Amofah (C) och Kim Ekblom (C) har lämnat en skrivelse om behovet av fler kolonilotter och odlingsmöjligheter i Järva och har ställt ett antal frågor till Järva stadsdelsförvaltning. Förvaltningen är positiv till att utveckla odlingsmöjligheterna och har under flera år arbetat med stadsodling genom bland annat brukaravtal, frukt- och bärödling samt odling i anslutning till parklekar. Förvaltningen bedömer att det finns möjlighet att utveckla stadsodling ytterligare, där det finns lämpliga platser och föreningsverksamhet med intresserade odlare. Samtidigt är det viktigt att säkerställa långsiktiga förutsättningar för de befintliga 13 koloni- och fritidsträdgårdsområdena. Det kommande programmet för stadsnära odling kan ge ytterligare stöd och vägledning för det fortsatta arbetet.

Bakgrund

Patrick Amofah (C) och Kim Ekblom (C) har lämnat en skrivelse om kolonilotter och stadsodling och har ombett Järva stadsdelsförvaltning att svara på ett antal frågor.

Ärendet

Patrick Amofah (C) och Kim Ekblom (C) har inkommit med en skrivelse om behovet av fler kolonilotter och odlingsmöjligheter i Järva, då de menar att det finns en ökad efterfrågan och långa köer till koloniföreningarna. I skrivelsen lyfts vilken betydelse kolonirörelsen har för bland annat rekreation, gemenskap, biologisk mångfald men också för hållbar matproduktion och krisberedskap. Trots det menar de att få nya odlingsområden tillkommit under de senaste 20 åren. Centerpartisterna frågar därför Järva stadsdelsförvaltning följande:

1. Ser stadsdelsförvaltningen möjlighet att utveckla kolonilotter eller stadsodling på någon del av stadsdelen?
2. Finns det inom stadsdelen annan mark eller ytor som skulle kunna vara lämpliga för nya kolonilotter eller stadsodlingar?
3. Hur ser efterfrågan på kolonilotter och odlingsmöjligheter ut i stadsdelen idag?
4. Vilka åtgärder arbetar stadsdelsförvaltningen med, eller planerar att arbeta med, för att möjliggöra fler odlingsmöjligheter i stadsdelen?

Barnrättsperspektiv

I skrivelsen lyfts kolonilotter och stadsodling som gröna och sociala miljöer som skapar rekreation, gemenskap och möjlighet till lärande. Det beskrivs bland annat hur koloniföreningar erbjuder kurser i odling, trädgårdskultur, miljöfrågor. Om barn och unga ges möjlighet att delta i dessa kan odlingsmiljöerna även fungera som platser för lärande och delaktighet. Genom att få erfarenhet av exempelvis odling, natur och miljöfrågor kan barn och unga utveckla tidig kunskap samtidigt som de får möjlighet att vistas i gröna miljöer och möta andra människor.

Funktionshinderperspektiv

I skrivelsen lyfts att odlingsområde är gröna oaser och mötesplatser som skapar gemenskap och kommer alla till del. Det kan ha relevans ur ett funktionshinderperspektiv eftersom en plats behöver vara tillgänglig för att alla ska kunna ta del av den. Det kan exempelvis handla om information om ett odlingsområde, kommande aktiviteter, hur platsen kan användas och hur deltagande kan ske i odlingen på olika sätt. Det kan likaväl innefatta den fysiska tillgängligheten och hur personer kan ta sig till och röra sig inom odlingsområdet, exempelvis genom val av markmaterial, tillgång till sittplatser och toaletter samt möjligheter till parkering. Även utformningen av själva odlingsytorna och möjligheten att använda platsen kan ha betydelse för om odlingen blir tillgänglig för personer med olika funktionsnedsättningar. Hur staden ska arbeta mer för att tillgängliggöra stadsodling hanteras inom det kommande programmet för stadsnära odling som staden håller på att ta fram.

Jämställdhetsperspektiv

I skrivelsen lyfts inte några tydliga skrivningar om jämställdhet. Däremot betonas att odlingsmöjligheterna är viktiga för rekreation, gemenskap och det sociala och att dessa ska komma alla till del. I skrivelsen lyfts också odling av egen mat som en klimat- och miljöfråga samt betydelsen av detta. Dessa frågor skulle kunna kopplas till jämställdhet eftersom kvinnors och mäns möjligheter att ta del av gröna miljöer, fritidsaktiviteter och odling kan påverkas av exempelvis ekonomiska resurser och ansvar inom hushållet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen administration och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar bedömningen att stadsodling är viktigt och att odling bidrar till många viktiga värden i stadsmiljön och i stadens arbete med social hållbarhet och klimat- och miljöfrågan. Järva stadsdelsförvaltning har därför över tid arbetat med frågor som rör stadsodling i stadsdelsområdet.

År 2023 placerade förvaltningen ut så kallade bär pop-up:er på flera platser och tecknade ett brukaravtal med en förening som odlar i Husby gård. Under 2024 genomfördes en inventering av den stadsnära odlingen i Järva både för att identifiera befintliga odlingar och för att hitta förutsättningar för att utveckla odlingen i området. Utredningen resulterade i tre ytterligare stadsodlingar med brukaravtal under de senaste åren: en i Akalla by, en i Spånga by och en i Rinkebydalen. Förvaltningen har även arbetat med odling i anslutning till parklekar och med frukt- och bärödling. Bland annat har en tidigare outnyttjad yta i Spångadalen utvecklats med bärbuskar och fruktträd och en ytterligare pop-up odling har tillkommit i anslutning till Husby gård. Förvaltningen håller också på att ta fram en långsiktig plan för hur en yta i Hjulsta kan utvecklas som odlingsplats.

Under året har förvaltningen även arbetat med ett budgetuppdrag för att skapa långsiktiga förutsättningar för koloni- och fritidsträdgårdarna i Järva, i samverkan med berörda förvaltningar inom staden. I Järva finns 13 områden varav flera har funnits sedan 1970-talet och förutom sociala och miljömässiga värden är de viktiga hur ett kulturhistoriskt perspektiv. Majoriteten av föreningarna saknar i dag giltiga avtal vilket gör att arbetet med att skapa långsiktiga och hållbara förutsättningar är viktigt.

Svar på skrivelsens frågor:

1. Ser stadsdelsförvaltningen möjlighet att utveckla kolonilotter eller stadsodling på någon del av stadsdelen?

Mot bakgrund av det som står ovan ser Järva stadsdelsförvaltning positivt på att utveckla nya odlingsmöjligheter i Järva. I utredningen som genomfördes under 2024 identifierades ett antal potentiella platser där stadsodling kan utvecklas under rätt förutsättningar. För att en odling ska kunna etableras behöver det finns intresserade grupper eller föreningar som vill ta ansvar för odlingen och platsen behöver vara lämplig för ändamålet. Förvaltningen välkomnar

därför grupper och föreningar som är intresserade av stadsodling att ta kontakt för en vidare dialog.

Förvaltningen har, som en del av budgetuppdraget med koloni- och fritidsträdgårdarna, nyligen genomfört en inventering av alla områden i Järva. Inventeringarna redogör för aktuellt nuläge och har tagit sikte på föreningarnas organisation, odlingsområdet och varje enskild lott inom odlingsområdet. Inventeringen bekräftar den nulägesbild som förvaltningen har och ligger till grund för en handlingsplan som tas fram inom ramen för budgetuppdraget. Handlingsplanen identifierar fem arbetsområden och aktiviteter som staden behöver arbeta vidare med för att skapa långsiktiga förutsättningar för koloni- och fritidsträdgårdarna i Järva.

2. Finns det inom stadsdelen annan mark eller ytor som skulle kunna vara lämpliga för nya kolonilotter eller stadsodlingar?

Järva stadsdelsförvaltning har rådighet över parkmark och över de koloni- och fritidsträdgårdsområden som förvaltningen upplåter genom arrendeavtal. Koloni- och fritidsträdgårdar kan inte etableras på parkmark eftersom det strider mot plan- och bygglagens grundläggande regler om att allmän platsmark ska vara tillgänglig för alla. Förvaltningen bedömer dessutom att det i första hand finns ett behov av att säkerställa förutsättningarna för att kunna driva de befintliga koloni- och fritidsträdgårdarna på ett hållbart och avtalsenligt sätt innan nya områden etableras.

Stadsodling genom brukaravtal kan däremot etableras på parkmark. Förvaltningen ser samtidigt att fler aktörer kan bidra till att utveckla odling i Järva. Det kan exempelvis vara bostadsbolag, skolor och förskolor eller privata aktörer som har tillgång till lämpliga ytor. Förvaltningen har bland annat haft dialog med bostadsbolag om möjligheten att utveckla odling och ser positivt på att fler aktörer tar initiativ till odling inom stadsdelsområdet.

3. Hur ser efterfrågan på kolonilotter och odlingsmöjligheter ut i stadsdelen idag?

När det gäller efterfrågan på kolonilotter har förvaltningen inte tillgång till uppgifter om hur många som står i kö till de olika koloni- och fritidsträdgårdsföreningarna. Förvaltningen arrenderar endast ut marken till föreningarna medan respektive föreningsstyrelse ansvarar för att hantera kösystemet. Förvaltningens uppfattning är att det finns ett beständigt intresse för stadsodling. Önskemål om odlingsytor kommer dock inte sällan från enskilda individer och upplåtelse genom brukaravtal sker till en föreningsverksamhet. Förfrågningar har också gällt större odlingsytor för exempelvis småskalig kommersiell odling. Frågan om kommersiell odling berörs i stadens kommande program för stadsnära odling och förvaltningen kommer se över de

odlingsformer som lyfts i programmet för att se vilka former som kan lämpa sig bäst på de ytor som förvaltningen råår över.

4. Vilka åtgärder arbetar stadsdelsförvaltningen med, eller planerar att arbeta med, för att möjliggöra fler odlingsmöjligheter i stadsdelen?

Förvaltningen har genomfört flera insatser kopplade till odling i Järva. Det har bland annat handlat om utveckling av stadsodling genom brukaravtal och identifiering av potentiella platser för nya odlingar. En viktig del av det pågående arbetet är utveckling av befintliga odlingar och att skapa långsiktiga förutsättningar för koloni- och fritidsträdgårdarna. Trafikkontoret har även tagit fram ett program för stadsnära odling vars syftet bland annat är att tydliggöra stadens inriktning och skapa bättre förutsättningar för att främja olika former av odling i staden. Programmet kan därmed ge ytterligare stöd och vägledning för det fortsatta arbetet med stadsnära odling i Järva.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det finns möjligheter att utveckla fler odlingsmöjligheter i Järva samtidigt som det är viktigt att säkerställa långsiktiga förutsättningar för de befintliga koloni- och fritidsträdgårdarna. Förvaltningen ser positivt på fortsatt stadsodling och välkomnar initiativ från föreningar och grupper som är intresserade av att odla.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på skrivelsen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse om kolonilotter och stadsodling

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2026-10-15
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2026-10-15